

In het decembernummer van *Natura* beschreef de heer C. Groot op levendige wijze, hoe ook deze soort op de terreinen van de Hoogovens als steppenroller fungeert. Als latijnse naam van deze plant noemt hij hierbij *Corispermum marschallii*. Ik vermoed echter, dat we hier voornamelijk, zo niet uitsluitend, te maken hebben met *Corispermum byssopifolium* L. De nederlandse namen van de beide soorten zijn resp. Vlieszaad en Smal Vlieszaad.

Het verschil zit vooral in de vrucht. Bij *C. marschallii* heeft de vrucht een brede vleugel, bestaande uit een zeer smalle ondoorschijnende rand waarop twee stekels zijn ingeplant, en uit een breed doorschijnend deel dat aan de top meestal ingebogen is. Bij *C. byssopifolium* wordt de ondoorschijnende rand naar de top iets breder; ook hierop zijn twee stekels ingeplant, maar het doorschijnende deel van de rand is van boven niet ingebogen. Nauwkeurige determinatie is alleen mogelijk met behulp van rijpe vruchten. Zowel de geïllustreerde Flora van Heukels als die van Heimans, Heinsius & Thyse geven van beide vruchten afbeeldingen, welke het beeld duidelijker maken dan door een beschrijving mogelijk is.

Het merkwaardige is, dat *C. byssopifolium* in Nederland de andere soort, die sinds 1825 aan de duinkant voorkwam, heeft vervangen. Volgens het aanwezige nederlandse herbariummateriaal vond, na een explosieve uitbreiding van *C. marschallii*, in de negentiger jaren een ineenstorting van het areaal plaats. Tegen het begin van onze eeuw treedt dan *C. byssopifolium* op, welke zich steeds meer heeft uitgebreid. Vergelijk hiervoor het artikel in het Ned. Kruidkundig Archief, deel 51, 1941, bladz. 442-450.

C. marschallii is thans in Nederland zeldzaam te noemen. Voor toezending van *Corispermum*-planten met goed ontwikkelde vruchten houd ik mij steeds aanbevolen!

Wanneer u dit leest, bloeit misschien nog de sleedoorn, overdekt met prachtig witte bloesemtui. Hoe verleidelijk is het een paar bloeiende takken mee naar huis te nemen! Het gaat niet zo gemakkelijk: de sleedoorn verzet zich daartegen en weert zich met zijn (echte) dorens zoals het bekende „Röslein auf der Heiden“. Zulks zal menigeen, zo niet aan den lijve in letterlijke zin, dan toch aan zijn handen, bloedig ervaren hebben. Hoe licht loopt men bij deze manipulatie een schram of zelfs een kleine wond op, die men op de koop toe neemt en waaraan men verder geen aandacht besteedt. Toch schijnt men zo'n wond niet gering te moeten achten.

In het februari-nummer van het interessante Duitse maandblad „*Kosmos*“, *Zeitschrift für alle Freunde der Natur*, waarschuwt dr. G. Venzmer tegen kleine verwondingen, die men daarbij kan oplopen. Twee Engelse artsen, schrijft hij, maken in het bekende medische blad „*The Lancet*“ melding van enkele gevallen, die voor de betrokkenen bepaald ongunstige gevolgen hadden. Zelfs bij onbeduidende kwetsuren trad een infectie op, veroorzaakt door stafylococcen, die tegen penicilline resistent waren. Ook deed zich een geval van tetanus voor! Een 61-jarige vrouw, die in haar hele leven nooit aan allergische aandoeningen geleden had, kreeg ten gevolge van een kleine wond aan de bovenarm netelroos, gepaard gaande met asthmatische verschijnselen. En ten slotte: een jongen, die zich aan zijn elleboog verwondde, zag deze wond weliswaar zonder complicaties genezen, maar kreeg enkele maanden later een gezwel aan de bovenarm. Toen dit gezwel geopend werd, bleek een 6 cm lang takje de oorzaak daarvan te zijn. Dit alles te raadselachtiger, omdat voor zover bekend geen giftige stoffen in deze struik voorkomen...

Wij hoeven aan de deskundigheid van de twee Engelse artsen, wier bevindingen „*The Lancet*“ opnam, niet te twijfelen en de dubbele doctorstitel van de Duitse referent biedt, dunkt mij, ook wel enige waarborg. Maar... dat geval van tetanus hoeft, naar mijn bescheiden mening, niet op rekening van de sleedoorn gebracht te worden, daar immers bekend is, dat tetanus kan ontstaan bij alle verwondingen, waarbij aarde, straatvuil of mest in de wond dringt. Antitetanus-injecties worden zelfs gegeven, wanneer iemand

door een paard gebeten wordt. Wellicht kleefde aan de bewuste struik wat aarde of mest van de weide of akker, waaraan hij stond.

Conclusie: het is misschien toch wel raadzaam, de nodige voorzichtigheid te betrachten: de *gratis* te verkrijgen takken kunnen iemand dus wel eens *duur* te staan komen.

Nieuws van de wetenschappelijke mededelingen en de bibliotheek

Nieuwe uitgaven

Twee nieuwe nummers verschijnen vlak na elkaar, nl. Wetenschappelijke Mededeling no. 41 „De Nederlandse wolfspinnen” (*Lycosidae* en *Pisauridae*), door Drs. J. T. Wiebes, van het Natuurhistorisch Museum te Leiden, en no. 42 „De Nederlandse platwormen” van Dr. C. den Hartog (Afdeling Delta-onderzoek. Hydrobiologisch instituut, Ierseke).

Het eerste nummer maakt het mogelijk om de ongeveer 40 soorten wolfspinnen op naam te brengen. Duidelijke figuren, door de auteur getekend, vergemakkelijken de determinatie.

De tabellen worden voorafgegaan door een drietal hoofdstukken, nl. de Inleiding, waarin de wolfspinnen worden omschreven, dan een hoofdstuk over de levensverrichtingen, de balts, de broedzorg en de levenscyclus, terwijl het derde wenken voor het verzamelen behandelt.

Bij het nalezen en de correctie van de copie ontmoette ik telkens opmerkingen als „maar ongetwijfeld ook elders te vinden”, „sinds kort bekend van venen, waarschijnlijk niet zeldzaam op andere natuurterreinen”, „zeer zeldzaam, de laatste 75 jaar niet in ons land gevonden”. Ook van de levenscycli van de diverse soorten is veel nog niet bekend. Mijn conclusie is dat dit nummer een goed hulpmiddel kan zijn voor hen, die gaarne eens iets nieuws willen waarnemen.

Het derde wormennummer

In april verschijnt „De Nederlandse platwormen”. In deze Mededeling worden de allernieuwste gegevens over de groep van de *Tricladida* medegedeeld. Negentien wormen worden besproken, waarvan 13 inheemse. De beschrijving van de soorten is uitvoerig, vele biologische gegevens zijn in de copie te vinden. Ons lid G. Bank Jr. tekende 25 zeer mooie figuren. Alle 13 nederlandse soorten zijn met behulp van de mikroskoop vergroot en zeer duidelijk afgebeeld. De illustratie van dit nummer zal niet onderdoen voor het door A. Middelhoek zo schitterend geïllustreerde nummer „De Nederlandse bloedzuigers” (W.M. no. 39).

Van het eerste wormennummer, Wet. Mededeling no. 19 „Wormen-Vermes. Algemeen overzicht”, door Prof. Dr. J. H. Schuurmans Stekhoven Jr., is geen exemplaar meer over. Totaal uitverkocht. De bedoeling is t.z.t. een tweede druk van dit nummer uit te geven.

Ons archief

Het is prettig te merken dat ons rubriekje goed gelezen wordt. Van drie leden werden ons ontbrekende nummers van onze Natuurhistorische bibliotheek toegezonden. Onze hartelijke dank aan de gevers! Alleen no. 3 „De Nederlandse land- en zoetwatermollusken” van Dorsman en de Wilde ontbreekt nu nog.

Ook onze oproep om hulp bij het tekenen had succes. Voor de „Wetenschappelijke Mededeling „De zweefvliegen van de Benelux”, een uitgave, die en in onze taal en in het frans zal worden uitgegeven, is een tekenaar gevonden, die belangeloos aan het werk zal gaan. Een ander lid stelde een binoculair-mikroskoop hiervoor beschikbaar. In het volgende „Natura”-nummer hoop ik u de uitgaven van dit jaar te kunnen opgeven. Aan diverse nummers wordt hard gewerkt.

G. Houtman.